

5

Otrokov vstop v spol

... Izgradnja otrokove spolne identitete temelji najprej na sprejemanju telesa. Sprejemanje telesa je proces, ki se odvija od vsega začetka otrokovega življenja. Kako se bo otrok lahko 'naselil' v svoje telo, je prvenstveno odvisno od tega, kako z njegovim telesom ravnajo odrasli, ki zanj skrbijo. Otrok spoznava svoje telo skozi občutke, ki se vanj zapisujejo preko izkušenj. ...

28

Z matematiko v lepši svet

... Ko se z učenci v razredu pogovarjamo o perečih temah, ugotovim, kako malo vedo otroci o okoljskih in socialnih problemih. Za njih so to oddaljeni problemi, ki se jih ne dotikajo. Naši otroci bodo ustvarjali prihodnost. Pomembno je, da jih izobražujemo in vzgajamo tako, da bodo sposobni ustvariti lepši svet. Prepričana sem, da lahko k temu prispevamo tudi matematiki ...

34

Vzgojni slog

... Vzgoja zajema celosten razvoj osebnosti, ki poteka na kognitivni, emotivni in vrednotni ravni. To je pomembno vodilo pri oblikovanju osebnosti, saj si posameznik v procesu vzgoje oblikuje moralne vrednote, navade, interese, prepričanja in stališča ter razvija socialne veščine. Je namerno delovanje neke odrasle osebe na drugo – običajno na otroke in mladostnike. ...

42

Kosmati pomočnik

... V obravnavani študiji primera je šlo za posebno kombinacijo dveh med seboj izključujočih se posebnosti pri učenki s posebnimi potrebami: Aspergerjevega sindroma in selektivnega mutizma. Pri delu z učenko in psom sem uporabila metodo akcijskega raziskovanja in s sprotno analizo tedensko postavljala nove cilje. ...

52

Z vzorom do solidarnosti

... Navadno ob izrazu 'volonterstvo' pomislimo predvsem na formalne oziroma umetno organizirane oblike pomoči. To so volonterska opravila, ki potekajo preko posrednika oziroma dobrodelne organizacije. Vendar pa to ni edini način udejstvovanja. Dejavnost prostovoljnega dela se lahko pojavlja tudi priložnostno, v obliki pomoči mimoidočemu, bolnim, starejšim in podobno. ...

Uvodnik

3 *Silvo Šinkovec: Ko je ves svet utihnil*

V žarišču: Spolna identiteta

5 *Katarina Kompan Erzar: Otrokov vstop v spol*

7 *Andreja Poljanec: Moški in ženska se pri vzgoji dopolnjujeta*

9 *Marko Juhant: Biti oče, biti mati*

11 *Andrej Perko: Samopodoba in spolna identiteta*

14 *Roman Vodeb: Zgodovinski razvoj teorije spola*

16 *France Cukjati: Teorija spola*

19 *Branko Klun: Narava in svoboda*

21 *Mojca Belcl Magdič: Neskladje med biološkim spolom in spolno identiteto*

Naš pogovor

23 *Silvo Šinkovec: Tatjana Kikec: V tujini s ponosom in navdušenjem predstavim svojo državo*

Biti vzgojitelj

26 *Ivo Branimir Piry: Valentin Vodnik (1758–1819)*

28 *Mojca Šporn: Z matematiko v lepši svet*

Vzgojni načrt

30 *Pismo Deklice z Rastočo knjigo*

31 *Bernarda Kežzar: Šolanje na daljavo ... in od blizu*

Starši

34 *Tamara Cer: Vzgojni slog*

36 *Karmen Kranjec Klopčič: Zakaj so otroci v družini tako različni?*

38 *Simona Rečnik Fekonja: Reševanje konfliktov – vseživljenjska veščina*

Področja vzgoje

40 *Milček Komelj: Medsebojnost na ozadju neskončne skrivnosti*

41 *Lidija Golc: Upanje*

42 *Ana Senegačnik Kurnik: Kosmati pomočnik*

44 *Eva Zaman: Slovenščina kot drugi jezik v vrtcih in šolah*

Duhovni izziv

46 *Tanja Pogorevc Novak: Likovni izraz ljubezni do domovine*

47 *Barbara Peterlin: Med brezdomci v Kijevu*

48 *Bogomir Novak: Cena nebeškega kraljestva*

Izkušnje

48 *Gloria Orgolič: Pisno ocenjevanje*

50 *Mateja Smrekar: O pravicah otrok*

52 *Ester Pečarič: Z vzorom do solidarnosti*

53 *Napovedni koledar*

54 *Iz življenja DKPS*

54 *Summary*

Otrokov vstop v spol

■ **Katarina Kompan Erzar**, dr., je izr. prof. za zakonsko in družinsko terapijo na *Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani* in predavateljica na *Fakulteti za psihoterapevtsko znanost Univerze Sigmunda Freuda v Ljubljani*. Predava, vodi delavnice in izvaja supervizije za različne socialnovarstvene in izobraževalne ustanove.

Spol ni zunanji, teoretični konstrukt, temveč danost, ki jo človek v svojem razvoju spoznava, sprejema, gradi in razvija v edinstveno in celovito podobo. Zato so vsakršni spolni stereotipi popačenje te podobe. Prav tako so pritisk in popačenje spola tudi vse oblike brezsravnega vedenja in namigovanja na spolnost, ki otroško doživljanje telesa zameglijo in preplavijo z gnusom, strahom in negotovostjo. S tem grobo posežejo v naravni, spontani mehanizem vzpostavljanja razmejitev in telesne meje med intimnim in javnim.

Ključno: sprejemanje in spoštovanje

Izgradnja otrokove spolne identitete temelji najprej na sprejemanju telesa. Sprejemanje telesa je proces, ki se odvija od vsega začetka otrokovega življenja. Kako se bo otrok lahko 'naselil' v svoje telo, je prvenstveno odvisno od tega, kako z njegovim telesom ravnajo odrasli, ki zanj skrbijo. Otrok spoznava svoje telo skozi občutke, ki se vanj zapisujejo preko izkušenj. Glede na izkušnje se potem telo razvija in oblikuje, hkrati z njim pa se oblikuje tudi otrokova notranjost. Prva leta so zaznamovana s t. i. implicitnim spominom, to so vtisi in občutki, ki neposredno oblikujejo mrežo povezav v otrokovih možganih in jim omogočijo hitro in ustrezno prilagajanje na okolje, v katerem živi. Tudi kasneje v življenju velik del naših izkušenj ostaja v implicitnem, to je telesnem spominu, ki kroji naše vedenje. Z razvojem zavedanja in zavestnega spomina otrok dobiva stik tudi z implicitnim delom svojega doživljanja in se ob tem, ko se mu porajajo različni občutki, ki jih ne razume, obrača na odrasle, da mu pomagajo razumeti, kaj se z njim dogaja, da se skupaj z njim navdušujejo nad njegovimi sposobnostmi, iniciativo, zmožnostmi njegovega telesa in ga naučijo tudi prenašati nemoč in omejenosti, ki jih to telo ima. Če je ta temelj trden in otrok odrašča ob odraslih, ki njegovo telo spoštujejo, zanj vstop v spol ne bo problematičen. Povezan bo namreč z varnimi odnosi, veseljem nad sposobnostmi,

ki jih ima telo, pestrostjo doživljanja, ki jo prinaša, in s sproščeno-stjo v gibanju, govorjenju, iniciativi, raziskovanju in povezovanju z drugimi.

Seveda je za otroka njegovo telo samoumevno in ga ne doživlja kot nekaj tujega, pridobljenega od zunaj, temveč kot neločljiv del sebe. Od odraslih potrebuje samo oporo in sprejemanje, ki mu bosta omogočila, da bo tega telesa vesel. Nikakor pa ne potrebuje problematiziranja telesnih značilnosti in posebnosti. Zdrava drža do telesa je torej: sprejeti telo in mu omogočiti, da se varno in zdravo razvija v skladu s svojimi značilnostmi.

Zdrava drža do telesa je sprejeti telo in mu omogočiti, da se varno in zdravo razvija v skladu s svojimi značilnostmi.

Varno okolje za otrokov vstop v telo in spol v prvih otroških letih nastane lahko le ob odraslih, ki so v svojem telesu 'doma', so suvereni in s svojim telesom ravnajo spoštljivo. Taki odrasli bodo spoštovali tudi otrokovo telo in njegovo ranljivost. Drugi pogoj za zdrav razvoj otrokovega vstopa v telo in s tem tudi v spol, ki je z njim neločljivo povezan, pa je spoštovanje otrokovih meja, predvsem meje sramu in ranljivosti. Pogoj za razvoj zdravega sramu je popolna odsotnost spolnih dražljajev in poseganja v otrokovo intimo s pogledom, dotikanjem, govorjenjem ali siljenjem ter izpostavljanjem odraslim, ki ne spoštujejo meje sramu in se v otrokovi prisotnosti neprimerno vedejo.

Razvoj spola – obdobja in področja

Otroško razumevanje ter pojmovanje njegove spolnosti in njene pomena se začne v zgodnjem otroštvu in se razvija vse življenje. Organske sposobnosti, miselni razvoj in integracija ter notranji psihični vplivi določajo stopnjo in obseg razvoja spolnih sposobnosti in razumevanja spolnosti pri otroku. Na razvoj vsakega otroka seveda močno vplivajo tudi kulturne norme in pričakovanja, odnosi in drža do spolnosti v družini ter medosebne izkušnje, s katerimi se bo srečeval. Pomena spolnosti se otrok v otroštvu najbolj nauči

Foto: Petra Duhannoy